

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 37. ANUL XIII.

Telegrafulu este de doua ori pe septe-
man: joi'a si Duminec'a. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiu la expeditur'a
toiei pe afara la c. r. poste, cu bani
ga'ta prin scrisori francate, adresate
catra expeditura. Pretialu prenumerati-
nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Sabiu, in 22 Iuliu (3 Aug.) 1865.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu
8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si Țeri straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu cu litero
mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Diplom'a imperat'esca din 8 Iuliu 1865 pen- tru Eparchi'a rom'ana greco-orientala a A- radului cu nouele parti ale eii din Banatu.

Noi Franciscu Iosifu Ant'ailu etc.

Miscati prin parint'esca dragoste catra gint'a roman'esca, credincioasa Bisericeii greco-orientale, Ne-amu induratu a im-
plini prin benign'a Nostra resolutiune din 24 Decembre 1864
umiltele rog'ari ale aceleiasi, ca sa se desface legatur'a, prin
care p'ana acum a fostu impreunata cu Metropoli'a din Car-
lovitiu, si incatu aceeasi e supusa stap'anirei Nostre in rega-
tulu Nostru Ungari'a si in Marele-principatu Transsilvania sa
i se dea Metropoliu propriu, — otarimu din necesitatea pro-
venita de aci, cu privire la nou'a stare a lucrurilor, pentru
ingrigirea cuviincioasa a aceluor parochii, care in regatulu Un-
gari'a au fostu p'ana acum supuse jurisdictiunii spirituale a
Episcopiloru din Aradu, Timisi'ora si Versietiu, prin aceeasi
susu memorat'a benigna resolutiune a Nostra, din plenitudi-
nea puterii Nostre si autoritatea suprema, ca parochiile acelea
rom'ane sa se concreda ingrigirii a doi Archierei, dintre cari
unulu, dupa obiceiulu de p'ana acum si va avea scaunulu seu
in Aradu, iara celalaltu in Caransebesiu.

Eparchi'a Aradului, ce privesce la partile despre media-
nopte dela fluviulu Muresiului, scotiendu-se afara numai pa-
rochii serbesei, si va pastra intregu acelea-si margini, de
care s'au bucuratu din vechime; cara in partea de mediadi a
disului fluvii puterea acelei'a se va mari si estinde. Tote
parochiile rom'ane adeca, care se afla seu in viitoriu se voru
afila in cerculu protopresbiteratoru Hasiasului, Lipovei, Ti-
misi'orei, Cianadiei, Chichindiei mari si Besccherecului se ad-
necta Eparchiei Aradului.

Care impartire si marginire, dupace se va face, porun-
cimu, sa se tina strinsu in viitoriu, p'ana candu seu prin voi'a
Nostra, seu a Urmatoriloru Nostru se va hotari altfelu, mai
departe demand'amu, ca singularii omeni de ritulu greco-ori-
entalu si de natiunea rom'ana, a caroru locuintia se afla in
partile memorate adscrise Eparchiei Aradului, pe Episcopulu
din Aradu, care porta acolo acum oficiulu episcopescu, seu
in puterea denumirii legitime si a confirmatiunii nostre mai
tardiu va porta acelu oficiu, sa-lu recunosca de alu loru Ar-
chiereu adeveratu si sa-i dea cuviincioasa ascultare in lucru-
rile, ce privescu la jurisdictiunea bisericesca a aceluia.

Diplom'a imperat'esca pentru nouinfi-
ntiat'a Eparchia rom'ana de relegea greco-
orientala a Caransebesiului din 8 Iuliu 1865.

Noi franciscu Iosifu Ant'ailu etc.

Miscati prin parint'esca dragoste catra gint'a roman'esca,
credincioasa Bisericeii de ritulu greco-orientalu, Ne-amu in-
duratu a implini prin benign'a Nostra resolutiune din 24 De-
cembre anulu Domnului 1865, umiltele rog'ari ale aceleiasi
ca sa se desface legatur'a, prin care p'ana acum a fostu im-
preunata cu Metropoli'a din Carlovitiu, si incatu aceeasi e
supusa stap'anirei Nostre in regatulu Nostru Ungari'a si in
Marele-principatu Transsilvania, sa i se dea Metropoliu pro-
priu, — otarimu din necesitatea provenita de aci, cu privire la
nou'a stare a lucrurilor, pentru ingrigirea cuviincioasa a ace-
loru parochii, care in regatulu Nostru Ungari'a au fostu p'ana
acum supuse jurisdictiunii spirituale a Episcopiloru din Aradu,
Timisi'ora si Versietiu, prin aceeasi susu memorat'a benigna
resolutiune a Nostra din plenitudinea puterii Nostre si auto-
ritatea suprema otarimu, ca parochiile acelea rom'ane sa se
concreda ingrigirii a doi Inainte-statatori, dintre cari unulu
dupa obiceiulu de p'ana acum si va avea scaunulu seu in A-
radu, cara celalaltu in Caransebesiu.

Eara opidulu Caransebesiu, in care si in tempurile vechi

a fostu Episcopia de ritulu greco-orientalu, otarimu a-lu orna-
de acum incolo cu scaunu si onore de Episcopu, a carui E-
parchia va cuprinde tote parochiile rom'ane, care se afla seu
in viitoriu se voru afila in cerculu protopresbiteratoru Caran-
sebesiului, Mehadii, Lugosiului, Fagetului, Varadiei seu Ora-
vitiei, Iebelului, Versietii, Palancei, Panciovei si Ciacovei.

Care impartire si marginire dupace se va face, porun-
cimu, sa se tina strinsu in viitoriu, p'ana candu seu prin voi'a
Nostra seu a Urmatoriloru Nostru se va otari altfelu, mai de-
parte demand'amu, ca singularii omeni de ritulu greco-ori-
entalu si de natiunea rom'ana, a caroru locuintia se afla in me-
moratele parti adscrise la Eparchi'a din Caransebesiu, pe E-
piscopulu din Caransebesiu, ori care in puterea denumirii le-
gitima si a confirmatiunii Nostre va porta acolo oficiulu epi-
scopescu, sa-lu recunosca de alu loru Archiereu adeveratu
si sa-i dea cuviincioasa ascultare in lucrurile, ce privescu la
jurisdictiunea bisericesca a aceluia.

Maiestatea Sea c. r. apostolica s'au induratu preagratiu
in urm'a biletulu din 31 Iuliu a. c.

1. Toturoru pers'aneloru, care in marele principatu alu
Tranniei, in puterea legei au fostu condamnate pentru fapte pu-
nibile comisse prin pressa si urm'arite din partea oficiarulu, dar
inca n'au fostu supuse pedepsei, seu inca nu si-au indeplinitu
pedeps'a, — a ierta pedeps'a dictata seu restulu acelei, dimpreuna
cu pronuntiat'a perdere din cautiu, precum si tote celelalte
urm'ariri ale fapteloru acestoru punibile.

2. A ordona ca tote cercelarile intentate din ans'a nu-
miteloru fapte punibile, numai decatu sa inceteze

3. ca tote admonitiunile dictate scrieriloru periodice
sa nu mai aiba valore.

Falia cu acele pers'one, cari prelanga cele comisse prin
pressa, au mai comissu si alte fapte punibile, incetarea pede-
psei de sub 2) nu este de a se aplica, fara numai incatu pri-
vesce delictulu se pressa; iertarea ce se da sub 1) insa nu
afila nici o aplicare.

Incheierea solenna a sesiunii senatului im- perialu din estu anu.

„W. Abendpost“ descrie festivitaea acest'a cam in tipulu
urmatoriu:

Astadi — Joi (27/15 Iulie Red.) — s'au adunatu inal-
tulu senatu intregu in despartimentulu celu mare alu caste-
lului curtiei c. r. si s'au postatu in sal'a de ceremonii, si ade-
ca deadreapta membrii casei magnatiloru si deastanga cei ai
casei ablegatiloru.

Inalti'a Sea imp. serenissimulu Archiduce Ludovicu Vic-
toru ca suplitoriu in urm'a p. n. denumiri a Mai. Sele c. r.
apost., esindu din incaperile interioari, au intratu in sal'a de ce-
remonii, precesu de dd. ministrii si cancelari si de suplentii
acestor'a.

Un'a bataliune din regim. Marele-duce de Saxen Wei-
mar nr. 64 ce era postata in piati'a castelului au datu o salva
la plecarea Archiducelui din incaperile interioari.

Ajunsu in sala, ministrii si cancelarii s'au asediatu la
stenga dela estrad'a tronului — serenissimii Archiduci au statu
pe estrada — maestrulu supremu de curte alu serenissimului
Archiduce-suplitoriu s'au pusu la locul destinatu pentru den-
sulu — Inalti'a Sea imp. insa s'au suitu pe tron si au aco-
peritu capulu si s'au induratu a rosti urmatorulu cuventu
de tron:

Onorati membri ai senatului imperialu!
Mi s'a datu onorifica insarcinare a incheia solennu ses-
siunea presenta a senatului imp. in numele Maiestatii Sele c.
r. apostolice.

Respondiendu eu acelei indatoriri ve salutu pe Dvostra
Archiduciloru, Principiloru ai casei imp. prea venerabililoru si
onoratiloru Domai din ambe casele senatului imperialu.

Mai ant'ailu amu de a implini o placuta detorintia, ca sa

ve exprimă deplină recunoștința a preagratiului nostru Imperator și Domnu, pentru sirguintia patriotică și neobosită activitate ce s'au dovedit atâtu în comisiuni, câtu și în sinulu ambelor case cu ocaziunea desbaterilor atâtoru obiecte de însemnătate.

Cunoscându influința ce o are vioiciunea comerțului și a industriei asupra binelui comunu, ati dedicatu o parte însemnată a activității Dvostre astorufelu de desbateri, care au de tînta înaintarea activității industriale în launtrulu țierei, mijlocirea scutului legalu necesaria pentru acea înaintare, și ajutoriulu din partea puterii statului la întreprinderi, cari suntu recunoscute ca mijlocele cele mai eficace de înaintare pentru producțiunea naturală și industrială și pentru negociu și meserii.

Motivele, care ve au îndemnatu la primirea tractatului celui nou vamalu și comercialu încheiatu cu statele nemțiesci tinătoare de reuniunea vamala-comercială, au condusu și pe Majestatea Sea la subscriere; de aceea suntemu de cea mai bună speranță, ca prelânga o încordare via și curagiosă a puterii și inteliginței industriale a țierei și prelânga o folosință rapede și circumspectă a favoriloru ce ni le da tractatulu, opulu acest'ă va contribui foarte multu la înmultirea bunei stări a imperiului.

Prin demnele de recunoștință preveniri reciproce a ambelor case s'au adusu în ființa mai multe legi necesarii spre acoperirea lipselor recerute în economi'a statului și anume legea finanțială pentru an. 1865. Deplină consideratiune merita serguinti'a arătata la desbateră serioasă a acestei legi îndreptată într'acolo, ca prelânga întrebuintiarea mijloceloru existente la economi'a statului, sa se observeze o crutiare, carea sa mîrgă numai pâna la acea granită, unde nici puterea internă a monarhiei, nici pusețiunea ei că putere în afara, sa nu se vafeme.

Sustinerea păcii generală a Europei, ceea ce au fostu totdeun'ă problem'ă regimului imperatescu, va fi și de aci înainte obiectulu seriosei sele nisuinte.

Cestiunea Schleswig-Holsteiniana se va sili Mai. Sea în întielegere cu înaltulu Ei aliatu regele Prussiei a o deslegă corespondiatoriul intereselor Germaniei întregi și pozițiunei Austriei în confederațiunea germană.

Cause de însemnătate atingătoare de interesele generali ale monarhiei, și cari au aflatu togm'ă pentru aceea o expresiune patriotică și elocentă în sinulu ambelor case, arata ca e cu sfatu o conchiamare grabnică a reprezentanților legali a popóreloru celor din partea resarităna a imperiului, și ca e de lipsa a întrelasă în sesiunea acest'ă consultarea legi finanțiale pentru an. 1866.

Serenissimi, preavenerabili, alesi și prea onorati Domni! Multiamirea de care se ocupa cugetulu Dvostre în urm'ă rezultatelor activității prudente și patriotice, nu póte slabi serguinti'a cea adenca de a se uni tóte popórele într'o legatura strinsa, tractandu-se comunu drepturile, detorintiele interesele generale ale toturoru regatelor și țieriloru. Serguinti'a acest'ă și are redacinele, în recunoșcerea condițiuniloru de viața a monarhiei, și are radacin'ă în nobilele simțieminte ale credințiosei iubiri și alipiri de tronul și patri'a comună.

Unde e o speranță pe base asiă de tari acolo, aceea ce acum este expresiunea unei dorințe ferbinti, cu ajutoriulu lui Ddieu va fi acusi spre veselitoare veste o fapta succesa.

Dupa cetire au urmatu unu vivatu întreitulu Majest. Sele Imperatului. Apoi înaltimea Sea archiducele s'au radicatu de pe tronul și în modulu arlatu s'au întorsu în salele interiori. — În momentul acest'ă s'au mai datu o salva. În fine s'au celebratu servitiulu ddieescu în catedral'ă St. Stefanu, unde au luat parte Archiducei aflatori în Vienn'ă și membrii de ai ambe caselor.

Anunțiu. *)

Doritori de luă parte la adunarea generală a asociatiuniloru transsilvane române ținende în 15/27 Augustu a. c. la Abrudu, suntu politi prin acest'ă a se adresă pâna în 8/20 Augustu către subscrișulu Comitetu de primire din Abrudu, spre a se poté face mai de tempuriu dispuseciunile necesarie pentru primirea și înquățirarea óspetiloru.

Abrudu, în 14. Iuliu 1865.

Comitetulu.

Situațiunea de fatia.

Ceea ce ni-a fostu spusu „N. Fr. Bl.“ despre ministeriulu celu nou, ca are sa se împretinască cu senatulu imperiulu nu s'au implinitu. Senatulu imperialu si-a serbatu încheierea póte fără de a se mai aduna în form'ă de pâna acum. Cuventulu de tronul ne face sa o credemu. —

Ministeriulu celu nou se afla publicatu în „W. Ztg.“ din 29 Iuliu și consta din contele Belcredi carele e ministru de stat și căru'ă i s'au încredințat administratiunea politică a toturoru țieriloru, cari nu se tînu de corón'ă Ungară. Asemenea i s'au încredințat contelui Belcredi ducerea trebiloru ministeriului de poliția și presiulu în consiliulu ministriloru. Ministru de finanția e denumitu contele Larisch—Mönich; de justiția iara numai pentru țierele, cari nu se tînu de corón'ă Ungariei: cavalerulu de Commers.

Barbatii dara cari stau adi în fruntea administratiunei séu din cari se compune regimulu statului suntu:

Contele Mensdorff ministru de esterne și alu casei imperatesci; Contele Belcredi presedinte alu consiliului ministriloru, ministru de stat și ministru de poliția; Cavalerulu de Frank ministru de resbelu; Contele Larisch—Mönich ministru de finanția; Cavalerulu de Komers ministru de justiția; domnulu de Mailatu Cancelariu de curte ungaru; Contele Haller Cancelariu de curte transilvanu; dom. de Mazuranic Cancelariu de curte croatu. Neocupatu rămâne ministeriulu de comerț și ministeriulu de marina s'ă desființiatu.

E obicei, ca la pasirea unui ministeriu nou sa se examineze de publicu trecutul barbatiloru celor veniti la cărma. De asta data putemu fi scutiți de acesta procedere, căci avemu dinainte alte lucruri cari ne facu cunoscutu principiile dominante de astadi. De o parte avemu forma denumiriloru în sasi de alta circulară carea ministru celu nou de stat o au și îndreptat cătra subordinatii sei.

Form'ă denumirii ne aru arată ca pentru țierele de dincóce de Lait'ă se pregatesce altu ceva. Și asiă acusi mai putemu fi surprinsi cu sciri noué și ne acceptate.

La acest'ă ne îndreptatesce denumirea provisorie a contelui Haller ca conducatoriu a Cancelariei tranne.—Dualismulu de care eră atât'ă vorba și temere stă întrupatu dinaintea usiloru.

Ce se atinge de cercularea ministruulu de stat Belcredi îndreptată cătra tóte capeteniele țieriloru, cari nu se tînu de corón'ă Ungariei, vedemu ca pretinde, ca purtarea autoritatiloru sa fia lagaluminte corectă, solidă și cu demnitate; sa dea semne, ca suntu chiamate de a dá impulsu la o dezvoltare liberă și autonomă. Mai încolo au autoritățile publice detoria de a sprigină administratiunea autonomă și de a consolidă o bună întielegere între sine și între corporatiunile autonome, prin o portare cu tactu. Conscientiositatea, dar și crutiarea cu bunulu statului, li se pune cu deosebire la inima.

În fine dóne lucruri, cari au natura de a face sensatiune placută în publicu suntu: respectulu ce se recomanda fatia cu liber'ă expresiune a opiniuniloru în pressă și egal'ă și drept'ă tractare, fără de nici o deosebire a naționalitatiloru, precum și respectarea limbei poporului atatu din partea oficialoru câtu și a amplotiloru respectivi.

Cātu avemu noi de a asteptă, ca acele mesuri sa se puna și la noi în lucrare și câtu nu, pâna în momentul de fatia nu putemu sa ne dăm parerea. Unu omen bunu s'aru paré mesurile ce au a se luă cu press'ă și la noi, care mesuri s'au și publicatu mai sasu și în fói'ă noastră.

Dinarele ungueresci suntu pline de bucuria în urm'ă schimbăriloru acestor'ă. Dorinti'a noastră aru fi ca și diuaristic'ă, dar înainte de tóte barbatii politici ungueresci în bucuri'a lor sa nu-si uite, ca mai suntu și alte popóre în Ungari'a și în țierele coróniei ungueresci. Ne-amu bucură și noi sa vedemu mesuri de acele, care póta socotél'ă de egală îndreptățire a toturoru popóreloru. Vom vedé ce ne voru aduce dilele cele mai de aprópe și asiă încheiámu cu aceea, ca de dubietățile și nesiguranti'a viitoriului, exprimate în nrulu trecutulu alu acestei foi, inca nu putemu fi cu totul liberi.

Contele Franciscu Haller de Hallerkeő gen. de cavaleria, conducatoriu provisoriu alu cancelariei de curte transilvană e aprópe de 70 ani de betrânu și se tîne de linia ardelăna a contiloru Haller. Pe tempulu resbóieloru francesc se luptă contr'ă franciloru că locutientu, dupa aceea se facu camerariu la Palatinulu Archiducele Iosifu și mai tardiu colonelu alu regimentulu Nr. 6 de husari și apoi locutientu superioru la fost'ă garda ungară. În anul 1841 s'au facutu banu alu Croatiei, Slavoniei și Dalmatiei în loculu lui Vlasiciu și totdeodata fu denumitu maioru generalu și consiliariu intimu. Elu a fostu celu antăiu banu, carele în diet'ă din Pest'ă în 1843 au vorbitu ungueresce. În an. 1844 dupa ce fu denumitu comite supremu în Comitatulu Zagrabei, au fostu desemnatu, spre sustinerea ordinii în comitatulu, comissaru reg. În Octobru 1845 au resignatu și apoi au luat parte în resbóielu italianu din an. 1848 și 1849 unde deveni Loc. ten. de maresialu campestru. În 1856 aflămu pe

*) Celelalte diuarie române inca suntu rogata a publică în foile sele acestu Anunțiu.

contele in Ungari'a, suplinindu cá guvernatoru in locul Archiducelui Albrecht.

Nu multu dupa aceea ese din servitiu cu carac'eru de generalu de cavaleria si-lu aflámu in Martiu 1860 siediedu in senatul imp. immultitu, a cáru membru au fostu panacandu acestu senatu au duratu. Prin biletu p. n. diu 18 Aprile 1861 fu denumitu contele de membru alu casei magnatiloru in senatul imp. pe viétia. „Herm. Ztg.“ etc.

Sabiiu 19. Iuliu. Biografi'a fericitei Macrine, a cárei'a serbatóre tinemu in totu anulu in diu'a de astadi, au esítu de subt tipariu in tipografi'a nóstra archidiecezana, si este menita a fi o carte populara pentru familiile nóstre, care vreau sa aiba bucuria de copiii si ficele sale. Pretiulu carticelei acestei'a legate frumosu este 20. cruceri val. austr., ear cuprinsulu ei este mai presusu de ori ce pretiu de auru si de diamantu; de aceea se dice in precuventare: ca Sántulu Grigoriu dela Niss'a povesteste Monachulu Olimpiu tineretiele, procopsé'a, si virtutile, care le posedea soros'a Macrin'a, precum si jertfirea ei din iubirea, ce au avutu ea cátra Maic'a sea veduva, cátra patru frati ai sei si cátra patru surori ale sele in privinti'a crescerei loru religióse, morale, si scientiale. Pretiulu celu dinlauntru, ce este in acésta scriere, din destulu documentéza acelu adevéru, ca in Germani'a culta si civilizata, si de aceea interesata pentru o crestere adevératu crestinesca a filorú si a ficeloru germane, dar totodata interesata si pentru mangaierea parintiloru, pe care portarea cea buna le póte dá lorú mai siguru, decátu ori ce alta impregiurare, dicu, Germani'a acést'a civilisata au intempínatu edórea acestei scrieri in limb'a germana, cá o vistieria, si pedagogia practica si esemplare pentru familii si membrii lorú, si se citesce cu o predilectiune nespusu de mare. De aceea aru fi fostu paguba si despretiu cátra vistieriele nóstre proprie religióse, candu scrierea acést'a aru fi remasu necunoscuta si neimpartasita familielorú si tinerilorú nostrii de ambele secse. Din care cauza nu potómu recomandá din destulu acésta carticica, carea in tóte privintiele se potriveste atátu pentru palaturi, cátu si pentru cascíoarele orasiene si satesci.

Sabiiu 20. Iuliu. Spre multiamirea si bucuri'a bietiloru nostri invetiatori din pártile Ungariei impartasímu scirea aceea ce ne-au venitu din locul competente: ca Inalt'a Locotiintia a Ungariei au sistatu cursulu acél'a de repetitia, pe care prin o ordinaciune de mainainte s'au fostu presíptu in Aradu pentru bietii nostri invetiatori pe tempulu ferieloru scolastice. Resignatiunea cea mare a acestui inaltu Dicasteriu, de a modificá ordinaciunea sea de mainainte in astfelu de chipu marinimosu, au purcesu fára indoiéla pe bas'a prejudecárei acelorú momente ponderóse, care I sau facutu din partea jurisdictioneloru competente scolare, cáror'a li s'au octroatu cea ordinaciune fára privire la starea lucrulu.

Ne tiermurimu deocamdata prelánga aceste, si dicemu, ca inalt'a Locotiintia va secerá dela toti factorii scóleloru nóstre multiamirea si recunoscintiá cea mai cordiale pentru acést'a a se mesura, si ca invetiatorii nostri se voru nevoi a nu abus'a cu dispensarea lorú dela cea grea sarcina, care li s'au delaturatu, ci voru scí apretiu cu studiare tempulu ferieloru scolastice spre perfectionarea lorú, ceea ce potú sa o faca dupa parerea nóstra prin tinerea conferintieloru intre sine, dupa modelulu introdusu si practisatu in Archidieses'a nóstra ardeleana gr. res. in an. 1863. 1864. si in acestu anu, si spre orientarea lorú in privinti'a acést'a se recomenda „adunarea Cuventárilorú Comisarilorú scolarú“ cu pretiu de 50 cruceri.

Principatele románe unite.

Comissiunea mista vorbindu mai departe de doménurile statulu si de trebuinti'a unei reorganizári a administratiunei lorú continua:

Cestiunea monastirilorú díse inchinate este un'a din cele mai importanti cestiuni natiunali si este menita a ilustrá domni'a Mariei Tale. Corporile legiuitóre s'au grabitu a acordá guvernulu M. Tale totu concursulu necesariu; de aceea fára a esaminá cauzele cari au impededatu solutiunea acestei cestiuni, nici actuala fase a negociatiunilorú diplomatice, ele s'au grabitu a raspunde la apelulu guvernulu, votandu insemnat'a summa de 150 millióne bani turcesci, numai in speranti'a, ca acésta importanta afacere are sa devina in fine unu faptu implinitu. Comissiunea intemeiata pe drepturile de autonomia ale tierci are increderea ca M. Ta veti reusi sa aplanati tóte dificultátele ce au potutu pána acum impededá regularea definitiva a acestei cestiuni.

Neaplicarea legei rurale cu staruinti'a si activitatea ceruta de marea insemnatate a acestei legi, impededá agricultur'a si transatiunile sociali. In asemenea situatiune eficacitatea legei

devine indoiósa pentru toti. Silintiele staruitoare ce s'aru depune de guvern in aplicarea acestei legi, Préinaltiate Dómne aru produce cele mai bune rezultate in privinti'a restabilirei creditulu generalu, atátu de struncinatu in tier'a nóstra.

Este necesariu M. Ta, de a se presentá cátu mai curendu unu proiectu de lege pentru instituirea politiei rurale, si pentru regulamentarea rapedei esecutári a diferiteloru invoieli dintre proprietari si plugari.

O banca fonciaria si de escomtu, a cárei'a trebuintia este simtita de atát'a tempu, devine astadi mai imperióse, cáci prin ajutorulu unei asemenea institutiuni, proprietarii voru póte indeplini in parte si lips'a braciilorú si realisarea bunurilorú a cáror'a plata din partea tesaurulu prelungite conformu dispositiunilorú legei rurale, aru aveá de efectu pentru cei mai multi ruinarea lorú.

Vorbindu de creditu, M. Ta, ne credemu inca datori a rogá pe Guvernulu Mariei Tale, de dea ordine pentru o mai energica urmarire din partea administratiunilorú locali in contr'a facatorilorú de rele si pentru o paza mai activa, mai inteliginta si mai scrupulósa a Capitalei din partea autoritáti se politienesci.

M. Ta, regulamentele interióre ale corporilorú legiuitóre continu mai multe lacune cari impededá libertatea desbaterilorú, din care cauza nu se póte obtiné luminile necesarie pentru confectionarea legilorú si votarea bugetulu. Regulamentulu Senatulu prin art. 57 aduce chiaru restrictiune la atributiunile acestui corpu prin gresit'a interpretare ce s'a datu fára competinta art. 1, 2, 3 si 14 din statutulu de la 2 Iuliu, Comissiunea avendu in vedere art. 18 din statutu, ascépta cu nerábdare a vedea introducendu-se in aceste regulamente amelioratiunile ce esperintia a doveditu a fi indispensabile.

Este asemene de doritu, M. Ta, ca o lege sa determine mai lamuritu atributiunile Senatulu, conformu cu marele scopu pentru care este instituitu acestu inaltu scopu.

Prea inaltiate Dómne Comissiunea mixta incheindu ací lucrarea sea spera ca a corespunsu pe cátu mijlócele sele i-au permis la deficilea misiune cu care a onorat'ó increderea Corporilorú legiuitóre. Ea se va socoti fericite déca va fi contribuitu in ce-va la imbunatátirea administratiunei generale a tierci.

Comissiunea plina de confiintia in simtiementulu de dreptate si de amóre pentru binele publicu de care sunteti inspiratu, pune tóta a sea sperantia in puternic'a initiativa a M. Vóstre.

Dumnedieu se protéga silintiele Mariei Vóstre! sa traiesci M. Ta.

Ai Mariei Vóstre cu celu mai profundu respectu.

Membrii comissiunei mixte: Chr. Tell, N. Cretulescu, I. Florescu, I. I. Filipescu, G. Costaforu, C. Boiurescu, C. Darvari, N. Cálnescu, A. Florescu, G. Caramanliu.

— „Generalulu Florescu, ministru de interne, dílele acestea, a visitatu tóte comissiunile de coloru in Capitala fára veste; a cercetatu insusi tóte registrele, a facutu observatiunile ce au crediutu necesarie, si totdeun'a, la esirea sea d'intr'o comissiune in fati'a comissarulu, a tuturoru impegatilorú din cancelari'a Comissiunei in fati'a tuturoru subt-comissarilorú, a disu vorbele acestea, cari au fostu refrenulu dupa deosebitele sele observatiuni si instructiuni in fiecare comissiune: „Domniloru, aveti a face cu mine deadreptulu, de ací inainte; pe-trundeti-ve de o singura idea: de adinainte nu are sa se mai ia nici unu felu de mita, cu nici o forma si sub nici unu velu. V'o spunu dinainte, spre a nu mai avé de schimbatu nici o vorba.“ „Tromp. Carp.“

Insciintiare literaria.

(Banatu in diu'a SS. Petru si Pavelu 1865.)

(Continuare si capetu din nr. 55 si 56.)

VIII. Despre Ierarchi'a romanésca gr. or. in Romani'a si in Besarabi'a.

Date cumca Románi din principatele Romaniei inca de pre la an. 325. aveau episcopi, ca scamnele episcopesci dela Argesiu si Romanati (Rámnicu) suntu cele mai vechi si in tempurile antice se numiau ambe archiepiscopate s. a. s. a.

Scaunulu Metropoliei Romaniei inainte de a se intári metropoliile romanesci de cátra Imper. si Patriarc. Costantinopolei in véculu XIII. erá in Tergovesi, unde a venitu dela Argesiu, iara celu alu Moldaviei erá in Suciav'a.

Episcopatele acelorú dóue tieri acnu intr'unite.

Tanguire asupr'a inriurintiei elementulu slavo-grecescu.

Viéti'a bisericésca a Románilorú din Besarabi'a cu putine cuvinte.

IX. Monastirile din Banatu. Se demustra ca si cele astadi in viétia, si cele apuse suntu fundate — chiaru si dupa traditiuni serbesci — din tempuri pre candu nu erá nici se-

mentia de serbu in acésta tíera și pre candu imperatiloru și despotiloru Serbiei nici decum nu le póte fi iertatu a fundá monastiri in provinci'a Temisiane. Se demústra apoi și romanitatea comitatelor marginarie, unde stau dísele monastiri, și cumca acestea au aternatu de Metropoli'a Albei-Iuliei.

Scóle prea vechi romanesci 1, publice radicate prin zelulu Romániloru pre la monastiréle banatiane; 2, private-casnice pre la protopopi, preoti și alti carturari. Ceste din urma dupa forme suntu cele mai vechi; apoi 3, scól'a teologica și pedagogica romanésca in Temisiór'a.

Mandate din partea Episcopiloru serbi, cá numele sanților și alte inscriptiuni prin bisericile Romániloru sa se faca slavenesce.

Mai înainte de a se pasi la sectiunea din urma, se disertéza puținelu, dara cu documente tari istorice, asupr'a unor cestiuini de viétia a Romániloru, cari suntu: originea genetica latino-romana; figurarea Romániloru prin tóte invasiunile de gente romána; starea Romániloru independenta avendu ei propriile sale ducate și tóte institutiunile, cari suntu sufletulu unei vieti politico-sociale și religiuarié.

X. Despre drepturile Romániloru din Banatulu-temisianu.

Programulu acestui tractatu.

Felurilele nume ale Temisiane din tempulu domnirii Romániloru și pâna astadi.

Temisian'a inlocuita de Románii lui Traianu și guvernata de prefectu nátiunálu și dupa an. 271. candu au fostu Románii de aci lasati de capulu loru, și pâna la venirea Magiariloru.

Temisian'a sub suzeranitatea regiloru Ungariei. — Conventiuni magiario-románe inca din tempulu invasiunei Magiariloru, in urm'a căror'a a remasu tíer'a neatinsa in autonomi'a sea sub guvernulu unui domnitoriu nátiunálu cá și pâna aci. Conventiunile repetíte 'și luara mai tardiu tipulu unor privilegie.

Nota de interesu nátiunálu, unde vinu înainte: geneologi'a Ducelui Claudiu (Gladiu) și a Corviniloru nostri; — scene din viétia eroiloru Románi Martinu Noyacu și a fiului seu Gruiti'a; — ruine, monumente, tinuturi, cetáti și sate cu nume romanesci in Serbi'a.

Temisian'a impartíta in comitate și pusa in acela-si gradu de demnitate cu principatulu Transsilvaniei.

Temisian'a devastata de Cumani iară se restaura — Temisian'a dupa venirea Turciloru sufere straformári in mai multe privintie. Distr. rom. cele privilegiate au remasu crutiata.

Teritoriulu tieriei Romániloru banatiani. Deducere istorica. Descrierea locuriloru cari se sciú, au se socotu a fi fostu siedintiele prefectiloru primitivi, apoi ale duciloru, comitiloru séu baniloru Temisiane și ale prefectiloru districtelor romanesci, séu ai Banatului Lugosiu—Caransebesiului.

Drepturile Romániloru banatieni asupr'a tieriei loru și anume asupr'a celoru optu distriote. Se demústra cari suntu factorii principali la mantuirea autonomiei Banatului, care autonomia se vede a se fi continuatu prin vécurile venitóre.

Numele domnitoriloru din Banatu, asiá cum ei au urmatu dup'olalta pâna dupa luarea tieriei acestei'a dela Turci, — și unele evenimente și fapte din viétia aceloru domnitori.

Se comenta autonomi'a districtelor rom. dela Magiari incóce și se sustine cu documente istorice. —

Portulu Protopopului rom. din Banatu in véc. XIV. — In an. 1726, prefectu románu in Lugosiu. Atunci in viétia bisericésca și scolastica a Romániloru banatieni domniá limb'a romanésca; insa in prunci'a lui Paulu Iorgoviciu—Brancoveanu, de pre la an. 1766—1770. sa introdusu slavismulu in biseric'a și scól'a Romániloru. — De pre la an. 1720—1790 tempu neferice pentru toti Románii.

Se descriu cu deamănuntulu acele fatalitáti.

Despre starea presenta a Romániloru. . . . Paralisarea pretensiuniloru serbesci mai antáiu in privintia teritoriului politicu, apoi in privintia Metropoliei, prin drepturile Romániloru, prin date și fapte istorice de insii Serbi publicate și prin dreptulu naturalu. Ieremiad'a Romániloru asupr'a Ierarchiei serbesci, Motiunile Romániloru de pre la an. 1812. de a-si scapá biseric'a de asupririle Ierarchiei serbesci. Lupte plánsori și rogári dupa sinod. Carlovitianu din an. 1818. — tóte fára rezultatu multiamitoriu.

Se arata sub ce impregiurári favorabile Serbiloru s'a estinsu Ierarchi'a serbésca Corlovitiana asupr'a Romániloru din Austri'a.

Prochiatiunea Patriarchului serbescu Ios. Raiaciu din 1. Maiu 1848. cátra Románii din Banatu, prin carea densulu și nátiunea s'a promitu nátiunei románe surori de cruce totu potinciosulu ajutoriu la restituirea perdutelor drepturi politice și bisericésce și in specia la restituirea Metropoliei romanesci.

Alta scrisóre prin carea totu Patriarchulu Raiaciu in-

crimineza pre Románii din Temisian'a de inimizii ai causei Preainaltei Dinastie.

Continuarea ieremiadei Romániloru. Multele cause ale loru cele rezultate numai din abúsurile Ierarchiei serbesci.

Intunereculu nesciintiei, — carele fú pâna astadi caus'a principala a tuturoru releloru descarcate pre capulu Romániloru, — s'a spartu cá unu nuoru, intieleginti'a și maturitatea Romániloru le spune acestor'a; ca blastemului seculariu i-a venitu „plinirea vremei“ . . . , cá suprematiunea ierarchica—serbésca si-a vetiuitu véculu, s. a. s. a.

Se arata binele ce este se urmeze in ambe párti dupa desfacerea administrativa a Metropoliei romanesci de cea serbésca.

Reflesiuni cátra Románi, cá sa-si cunósca partea, cu care au contribuitu și ei relele, de carele ne vaieramu asupr'a straini loru și la alte rele.

Se descrie cum și candu aru poté resari díu'a dorita, unde Románii aru vedé cu ochi limpedi: de ce au a se lasá și ce au a face spre deplin'a loru mantuire.

In fine o poesia adresata cátra toti Románii, care esprima tóte fazele și patimile, prin carele au trecut Románii dela inceputu și pâna astadi, și-i inspiréza spre crearea unei ere mai ferice.

Multe obiecte fórté interesante se lasara cu totulú afara din acestu sumariu.

Déca întreprinderea acést'a nu va remané despectata, autorulu va fi indemnatu a continuá și a dá la lumina altu opu literariu: „vorbariu etimologicu, care cuprinde cuvinte de Románi usuate ce se paru a fi de elementu slavicu, și cuvinte de Slavi usuate, ce se paru a fi de elementu romanicu, cu unu adausu de cuvinte, cari le au și Románii și Slavii in sa se paru a fi de alte origini.

Prea onoratele Redactiuni ale pretióselorú nóstre dívarie din Ardélu, Bucovin'a și Ungari'a, apoi și venerandele lorú surori de preste Carpati suntu cu totu respectulu rogate in sciintiarea acést'a de interesu generalu románu publicitatii a o dá și scopulu ei cu binefacatori'a favóre ai sucure.

Nicola e Tincu-Veli'a

Parochu gr. or. in Secasiu lângá Oravítza.

Consenuarea

Ofertelorú pe sém'a bisericeii din Mercurea. (Continuare si capetu din Nr. 51 si 52.)

1) Comun'a Cacov'a dela mai multi 5 f., 2) Comun'a Resinari din Cuti'a opidana 100 f., 3) I. Haisu 100 f., 4) I. Clusiu 200 f., 5) N. N. 2 f., 6) Hociot'a N. 1 f., 7) Simeonu Gligoru 5 f., 8) Rachil'a Mog'a nascuta Flesieriu 20 f. Summ'a peste totu 1387 f. 35 xr Mercurea in 22/10 Iuliu 1865.

Ma cellariu.

Nr. 26—2

Concursu.

La vacant'a statiune invetiatorésca, cu limb'a propunerei romanésca, in Furlucu, Protopresbiteratulu Lugosiulu. Emolumentele suntu 52 f. v. a., bani ga'ta, 10 meti de gráu, 10 de cucuruzu, 80 pf. elisa, 50. pf. sare, 8 pf. lumini, 8 orgii de lemne, 2 jug. pamentu și cortelu liberu cu gradina.

Competitorii la acést'a, au récursele lorú, prevediute cu Estrassu de hotezu și testimoniile despre scólele absolvate, cu Atestatele despre servitiulu de pâna acum, și despre portarea morala și politicésca, pâna in 31 Iuliu a. c. a tramite la

Consistoriulu Eparchiei Versietiiului.

Din siedinti'a Consistoriala in Versietiu in 25 Iuniu 1865. tinuta.

Nr. 27—2

Concursu.

In Comun'a Vineri'a devenindu statiune de Invetiatoriu in vacantia — spre ocuparea cárei'a se deschide acestu concursu pâna la 15 Augustu a. c.

Voitorii de a cuprinde acést'a státiune suntu poftiti a-si tramite cererile lorú timbrate cuviinciosu la subscrisulu pâna la scrisulu terminu, prevediute cu adevérinti'a despre aceea:

1) ca suntu de religi'a gr. orient.

2) ca au absolvatu cursulu pedagogicu — și este și Cantáretiu;

3) ca au invetiatu celu puținú clasele normale cu sporiu bunu.

Cu acestu postu este inpreunatu unu salariu anualu de 200 f. v. a. din Cas'a allodiala — Cortelu naturalu și lemne debuincióse.

Orestia 6. Iuliu 1865.

Inspectorulu scolariu gr. orient. altu Tract. Orestiei

N. Popoviciu, Protopopu.